

بسم الله الرحمن الرحيم

(درس بیست و ششم: عوامل رشد)

« وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَ آتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ » (محمد/۱۷)

وکسانی که هدایت یافته‌اند، خداوند هدایتشان را بیفزاید و روح پرهیزگاری به آنان عطا کند.

در آیات دیگری از قرآن می‌خوانیم که گروهی با اینکه سخنان حق و آیات قرآن را از پیامبر ص می‌شنیدند، اما حاضر به پذیرش آن نبودند. این آیه می‌فرماید: گروهی با شنیدن همان آیات و سخنان، رشد یافته و وسعت روحی و معنوی پیدا می‌کنند.

عباراتی هم در قرآن داریم مانند «زَادَهُمْ هُدًى» و «زِدْنِي عِلْمًا» صرفاً فزونی هدایت یا علم را بیان نمی‌کند، بلکه بیانگر رشد و بالندگی روحی و فزونی ظرفیت آن کسی است که از این هدایت یا علم برخوردار می‌شود.

آری! چند چیز باعث ازدیاد هدایت مؤمنان می‌شود:

(الف) آیات و معارفی که خداوند نازل می‌کند. (ب) سخنان و حکمت‌های پیامبر ص.

(ج) صبر و تحمل آنان در برابر استهزای منافقان.

پس پذیرش هدایت از طرف انسان، زمینه‌ساز فزونی هدایت از طرف خداوند است.

حال! این رشد، در زندگی انسان، دارای ابعادی است که به بعضی از آنها اشاره می‌کنیم؛

۱- رشد فراگیر

دین اسلام دیدش نسبت به انسان، جامع‌نگری است. انسان باید در همه ابعاد مادی و معنوی که مورد نیاز است، تلاش کند. در عین حال از خدا هم غافل نشود.

اگر تحصیلات ما سطح بالا است چرا اختلافات خانوادگی و آمار طلاق زیاد است؟! و اگر به پوشاک و خوراک و مسکن اهمیت می‌دهیم پس چرا بطور شایسته به رشد علمی خود اهمیت نمی‌دهیم؟! چه مقدار برای سایر مسائل زندگی هزینه می‌کنیم و چه مقدار برای رشد علمی.

۲- رشد واقعی

برای رشد، اول باید به سرچشمه‌ی رشد که خداوند است نزدیک و وصل شویم. لذا نماز، مایه رشد و معراج ما است. چون انسان بی‌نهایت کوچک که به بی‌نهایت بزرگ، وصل می‌شود. و مخلوق به خالق گره می‌خورد. او باقی و ما فانی هستیم.

۳- انگیزه و نیت خدایی

بدون شک انگیزه پاک و نیت الهی است که به کارها و اعمال ما ارزش می‌دهد و مایه رشد است. قرآن می‌فرماید: بگو: همانا نماز من و عبادات من و زندگی من و مرگ من برای خداوند، پروردگار جهانیان است. شریکی برای او نیست و به آن (روح تسلیم و خلوص و عبودیت) مأمور شده‌ام و من نخستین مسلمان و تسلیم پروردگارم. «انعام/۱۶۲ و ۱۶۳»

۴- تلاش برای رشد و کمال

پیامبر خاتم (ص) از خداوند زیاد شدن علم و دانش را می‌خواهد: «وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا» (طه/۱۱۴) یعنی: ما در اسلام، فارغ التحصیل نداریم.